

Міністерство освіти і науки України
Харківський обласний відділ Українського географічного товариства
Харківський національний університет імені В.Н. Каразіна
Київський національний університет імені Тараса Шевченка
Белгородський державний університет
Харківська обласна станція юних туристів

РЕГІОН - 2010:

СТРАТЕГІЯ ОПТИМАЛЬНОГО РОЗВИТКУ

МАТЕРІАЛИ

НАУКОВО-ПРАКТИЧНОЇ КОНФЕРЕНЦІЇ З МІЖНАРОДНОЮ УЧАСТЮ

(м. Харків, 4–5 листопада 2010 р.)

Харків
2010

Редакційна колегія: В.С. Бакіров, д.соц.н., проф. (голова редакційної колегії), К.А. Немєць, д.геогр.н., проф. (заступник голови редакційної колегії), А.П. Голіков, д.геогр.н., проф., А.В. Гриценко, д.геогр.н., проф., С.І. Ішук, д.геогр.н., проф., К.В. Мезенцев, д.геогр.н., проф., Л.М. Немєць, д.геогр.н., проф., Я.Б. Олійник, д.екон.н., проф., член-кор. АПН України, О.М. Петін, д.геогр.н., проф., В.А. Редіна, к.пед.н., доц., І.К. Решетов, д.геол.-мін.н., проф., О.Г. Топчісв, д.геогр.н., проф.

Адреса редакційної колегії: Харківський національний університет імені В.Н. Каразіна, пл. Свободи, 4, м. Харків, 61077, к. 3-62, тел. 8(057) 707-52-74, e-mail: ggfekonom@uandex.ru.

Затверджено до друку рішенням вченої ради геолого-географічного факультету Харківського національного університету імені В.Н. Каразіна (протокол № 1 від 01.10.2010 р.).

Регіон – 2010: стратегія оптимального розвитку: матеріали науково-практичної конференції з міжнародною участю (м. Харків, 4-5 листопада 2010 р. / Гол. ред. колегії В.С. Бакіров. – Х.: ХНУ імені В.Н. Каразіна, 2010. – 375 с.

Тексти представлено у авторській редакції. Автори несуть повну відповідальність за зміст доповідей, а також добір, точність наведених фактів, цитат, власних імен та інших відомостей.

ISBN 978-966-623-704-3

© Харківський національний університет імені В.Н. Каразіна, оформлення, 2010

З М І С Т

ПЛЕНАРНІ ДОПОВІДІ

Немєць Л.М., Ключко Л.В., Заволока Ю.Ю., Немєць К.А., Кандиба Ю.І. КАФЕДРА СОЦІАЛЬНО-ЕКОНОМІЧНОЇ ГЕОГРАФІЇ І РЕГІОНОЗНАВСТВА У ВИМІРАХ СЬОГОДЕННЯ	12
Барановський М.О. ПРО МЕХАНІЗМИ СТИМУЛЮВАННЯ РОЗВИТКУ СІЛЬСЬКИХ ДЕПРЕСИВНИХ ТЕРИТОРІЙ УКРАЇНИ: ДИСКУСІЙНІ АСПЕКТИ. ЕВОЛЮЦІЯ ПІДХОДІВ	16
Білецький М.І., Котик Л.І. ГЕОГРАФІЯ СОЦІАЛЬНИХ НЕГАРАЗДІВ: СТАНОВЛЕННЯ ТА РОЗВИТОК НАУКИ В УКРАЇНІ	18
Будзюк О.С. СУЧАСНІ ПРОБЛЕМИ ЗЕМЛЕКОРИСТУВАННЯ	22
Влах М.Р. ЧИННИКИ СТАНОВЛЕННЯ І РОЗВИТКУ УКРАЇНСЬКОЇ СУСПІЛЬНО- ГЕОГРАФІЧНОЇ ТЕРМІНОЛОГІЇ	24
Доценко А.І., Заваріка Г.М. СТРАТЕГІЧНІ НАПРЯМИ СОЦІАЛЬНО-ЕКОНОМІЧНОГО РОЗВИТКУ СІЛИЩ МІСЬКОГО ТИПУ ЛУГАНСЬКОЇ ОБЛАСТІ В УМОВАХ РИНКОВОЇ ТРАНСФОРМАЦІЇ	27
Ішук С.І., Гладкий О.В. ОЦІНКА ЕКОНОМІЧНОЇ ЕФЕКТИВНОСТІ РОЗМІЩЕННЯ ПРОМИСЛОВОГО ВИРОБНИЦТВА ТЕРИТОРІЇ	30
Карачонні Д. АГРАРНА СТРАНА В УМОВАХ ГЛОБАЛЬНОГО ЕКОНОМІЧНОГО КРИЗИСА	34
Мезенцев К.В. ПРОСТОРОВА ДИФУЗІЯ КУЛЬТУРНИХ ІННОВАЦІЙ	38
Петін А.Н., Петіна В.Н. ПРОБЛЕМИ РАЦІОНАЛЬНОГО НЕДРОПОЛЬЗОВАНИЯ В РЕГІОНЕ КУРСЬКОЇ МАГНІТНОЇ АНОМАЛІЇ І ПУТИ ЇХ РЕШЕННЯ	41
Мошкова Л.Н. ОСНОВНЫЕ НАПРАВЛЕНИЯ РАЗВИТИЯ ЕВРОРЕГИОНА «ЯРОСЛАВНА» ...	43
Ровенчак І.І. ПОЛІАТТЕВНО-ТЕРМІНОЛОГІЧНА СИСТЕМА — «ГЕОГРАФІЯ КУЛЬТУРИ» ...	46
Савчук І.Г. ВИКОРИСТАННЯ ПОНЯТТЯ «ТЕРИТОРІАЛЬНА ОРГАНІЗАЦІЯ» У ГЕОГРАФІЧНИХ ДОСЛІДЖЕННЯХ ЕКСПОРТООРІЄНТОВАНОГО ГОСПОДАРСТВА КРАЇНИ	48
Умалов І.В., Чубар О.В. ВІЗНАЧЕННЯ ЕКОГЕННИХ ГЕОЛОГІЧНИХ ПРОЦЕСІВ НА ТЕРИТОРІЇ М. СІЛОВ'ЯНСЬК	51
Черномат П.А. ДУХОВНОЕ ВОЗРОЖДЕНИЕ И ПОЛИТИКО-ЭКОНОМИЧЕСКОЕ ДОМИНИРОВАНИЕ СТРАН В МИРОВОМ СООБЩЕСТВЕ	53

Шершнев О.В., Флерко Т.Г., Гайдаш Е.А. СОВРЕМЕННОЕ СОСТОЯНИЕ И ПЕРСПЕКТИВЫ РАЗВИТИЯ ТУРИСТСКО-ЭККУРСИОННОЙ ДЕЯТЕЛЬНОСТИ В ПРЕДЕЛАХ ПОГРАНИЧНЫХ ТЕРРИТОРИЙ ГОМЕЛЬСКОЙ ОБЛАСТИ	57	Стегла К.Ю., Заволока Ю.Ю., Кандиба Ю.І. ПРО ОСОБЛИВОСТІ ОРГАНІЗАЦІЇ НАВЧАЛЬНО-ДОСЛІДНОЇ РОБОТИ СТУДЕНТІВ КАФЕДРИ СОЦІАЛЬНО-ЕКОНОМІЧНОЇ ГЕОГРАФІЇ І РЕГІОНАЛІЗМУ	101
Немець К.А. МОДЕЛЮВАННЯ ПОЛІВ ВПЛИВУ СУСПІЛЬНО-ГЕОГРАФІЧНИХ ОБ'ЄКТІВ Сонько С.П., Голубкіна О.М. ДО ВИЗНАЧЕННЯ СУТНОСТІ ПОНЯТТЯ «РЕГІОН»	60 62	Шуканов П.В. ЗНАЧЕНИЕ ГЕОЭКОНОМИЧЕСКИХ ЗНАНИЙ ПРИ ПОДГОТОВКЕ СПЕЦИАЛИСТОВ В СФЕРЕ РЕГИОНАЛЬНОГО РАЗВИТИЯ	103
СЕКЦИЯ 1.			
РОЛЬ НАУК ПРО ЗЕМЛЮ У РОЗРОБЦІ СТРАТЕГІЇ ОПТИМАЛЬНОГО РОЗВИТКУ. ОСВІТА ДЛЯ ОПТИМАЛЬНОГО РОЗВИТКУ			
Афанасьев Л.И., Горайнов С.В., Космачев В.Г., Космачева М.В., Матвеев А.В., Смыслова Л.И., Тхоржевский Э.С., Чепцов Г.Ф. ОБ ИСПОЛЬЗОВАНИИ КИНОМАТЕРИАЛОВ ПРИ ПРОВЕДЕНИИ УЧЕБНЫХ ГЕОЛОГИЧЕСКИХ ПРАКТИК	66	Шуканова А.А., Япринец Т.С. ДИДАКТИЧНІ УМОВИ ВПРОВАДЖЕННЯ ІНТЕРАКТИВНОГО НАВЧАННЯ ГЕОГРАФІЇ В ШКОЛІ	106
Вірченко П.А., Буцький А.П. СУЧАСНІ РЕАЛІЇ ШКІЛЬНОЇ ГЕОГРАФІЧНОЇ ОСВІТИ	67	Ключко Л.В., Степаненко С.М., Сегіда К.Ю. ТЕОРЕТИЧНІ АСПЕКТИ ДОСЛІДЖЕННЯ СИСТЕМИ РОЗСЕЛЕННЯ МІСЬКОГО НАСЕЛЕННЯ УКРАЇНИ	108
Вірченко П.А., Ковтун Л.О. РОЛЬ СИСТЕМИ ОСВІТИ У СУЧАСНОМУ СУСПІЛЬСТВІ	70	Немець Л.М., Немець К.А., Олійник Я.Б. ПРОБЛЕМИ СУЧАСНИХ РЕГІОНАЛЬНИХ СУСПІЛЬНО-ГЕОГРАФІЧНИХ ДОСЛІДЖЕНЬ	110
Грищенко Н.В. РАЗГОВОРНЫЙ КЛУБ ДЕЛОВОГО ОБЩЕНИЯ КАК СПОСОБ ВНЕАУДИТОРНОЙ РАБОТЫ СО СТУДЕНТАМИ	72	СЕКЦИЯ 2.	
Дубровина О.П. ПРОБЛЕМЫ ФОРМИРОВАНИЯ ТОЛЕРАНТНОСТИ НА УРОКАХ ГЕОГРАФИИ	74	СУЧАСНІ ПРОБЛЕМИ РЕГІОНАЛЬНОГО РОЗВИТКУ	
Колтунова М.А. РОЛЬ МАРШРУТНЫХ НАБЛЮДЕНИЙ В ФОРМИРОВАНИИ ГЕОГРАФИЧЕСКОГО ОБРАЗА МЫШЛЕНИЯ	75	Бабич О.В. ІДЕНТИФІКАЦІЯ СТРУКТУРНОГО РОЗВИТКУ КІРОВОГРАДСЬКОЇ РЕГІОНАЛЬНОЇ СИСТЕМИ РОЗСЕЛЕННЯ	114
Лозинский Р.М. СПОСІБ ЖИТТЯ НАСЕЛЕННЯ РЕГІОНУ У СУСПІЛЬНО-ГЕОГРАФІЧНОМУ ДОСЛІДЖЕННІ	77	Балдинюк В.М. ЗАСТОСУВАННЯ МЕТОДУ КЕЙС-СТАДІ В ОЦІНЦІ КОМПЛЕКСНОГО РОЗВИТКУ СІЛЬСЬКИХ ТЕРИТОРІЙ	117
Машкіна В.В. ВИВЧЕННЯ КУРСУ «ЕКОНОМІЧНА І СОЦІАЛЬНА ГЕОГРАФІЯ СВІТУ» НА РІВНІ СТАНДАРТУ В СУЧАСНІЙ ШКОЛІ	80	Білецький О.В., Заволока Ю.Ю., Кандиба Ю.І. ІНВЕСТИЦІЙНА ТА ІННОВАЦІЙНА ДІЯЛЬНІСТЬ РЕГІОНУ БІЛОРУСЬКО-РОСІЙСЬКО-УКРАЇНСЬКОГО ПРИКОРДОННЯ	119
Скоробогатов А.В. РОЗВИТОК КОМПЕТЕНТНОСТІ В УМОВАХ ІННОВАЦІЙНОЇ ШКОЛИ	82	Бун Ю.В. ПРОБЛЕМА ВІДНОВЛЕННЯ І ВІДТВОРЕННЯ ЕКОСИСТЕМ ПІСЛЯ НАДЗВИЧАЙНИХ СИТУАЦІЙ	122
Trushnikov D.Y. TEACHING TECHNOLOGIES AND SUSTAINABLE DEVELOPMENT OF CIVILIZATION	86	Глоздинський С.Л. КІТАНСЬКИЙ ДОСВІД У ВИРІШЕННІ ПРОБЛЕМ ПОЛІТИЧНОГО РЕГІОНАЛІЗМУ В УКРАЇНІ	124
Немець К.А. АНАЛІЗ ТРАЄКТОРІЙ РОЗВИТКУ СОЦІОГЕОСИСТЕМ	93	Голіс Н.Р. ПСИХОЛОГО-ПОВЕДІНКОВІ ЧИННИКИ ВИНИКНЕННЯ ДЕМОГРАФІЧНИХ ЗАРОЗ У РЕПОНІ	126
Моштаківа Н.В. ДО ПИТАННЯ ВИЗНАЧЕННЯ ПОНЯТТЯ «ЗАКЛАДИ КУЛЬТУРИ»	96	Джаман В.О., Мручковський П.В. ІСТІННА СТРУКТУРА І РІЗНОМАНІТНІСТЬ НАСЕЛЕННЯ ЯК ВІЗНАЧАЛЬНА УМОВА ФОРМУВАННЯ НАЦІОНАЛЬНОЇ ПОЛІТИКИ В РЕГІОНІ	129
Байназаров А.М., Юр'єва А.В., Сінна О.І., Варв'яницька І.В. РОЛЬ ЗАКОРДОННИХ ПРАКТИК ТА СТАЖУВАНЬ У ПІДГОТОВЦІ СТУДЕНТІВ-ГЕОГРАФІВ (НА ПРИКЛАДІ КОМПАНІЇ «TEZ TOUR»)	99	Дупник Ю.І., Козловець А.В., Моховько І.С., Якименко І.А. РОЛЬ СУСПІЛЬНО-ГЕОГРАФІЧНИХ ОСОБЛИВОСТЕЙ ПРИМІСЬКОГО НАСАЖИРСЬКОГО СПОЛУЧЕННЯ З ОБЛАСНИМ ЦЕНТРОМ У ФОРМУВАННІ ДЕМОГРАФІЧНОЇ СИТУАЦІЇ АДМІНІСТРАТИВНОГО РАЙОНУ (НА ПРИКЛАДІ ЗОЛОЧИВСЬКОГО РАЙОНУ ХАРКІВСЬКОЇ ОБЛАСТІ)	131

Зінко І.З., Байковський П.Б. ПРОБЛЕМИ РЕГІОНАЛЬНОГО РОЗВИТКУ В ПРОГРАМНИХ ДОКУМЕНТАХ ЄВРОПЕЙСЬКОГО ВІЛЬНОГО АЛЬЯНСУ	135	Федуць О.В., Папіш Н.І. ФУНКЦІОНАЛЬНА РОЛЬ ДЕРЖАВНОГО КОРДОНУ У РОЗВИТКУ ПРИКОРДОННИХ ТЕРИТОРІЙ (НА ПРИКЛАДІ УКРАЇНСЬКО-ПОЛЬСЬКОГО КОРДОНУ)	178
Івах Я.С. ДИФЕРЕНЦІАЦІЯ РІВНІВ СОЦІАЛЬНО-ЕКОНОМІЧНОГО РОЗВИТКУ РЕГІОНІВ УКРАЇНИ ТА РОСІЇ	137	Червко О.М. ПРИКОРДОННІ ТА ТРАНСКОРДОННІ РЕГІОНИ	181
Ісиченко І.В. КОНКУРЕНТОСПРОМОЖНІСТЬ РЕГІОНІВ УКРАЇНИ	140	Чугунова Н.В., Полякова Т.А., Попова Ю.Д. ТРАНСФОРМАЦІЯ УРБАНИЗОВАНИХ ТЕРИТОРІАЛЬНИХ СТРУКТУР. БЕЛГОРОДСКАЯ ОБЛАСТЬ	184
Кисельов Ю.О. ЛІСО-СТЕПОВИЙ ДУАЛІЗМ ЯК КОНЦЕПЦІЯ УКРАЇНСЬКОГО НАЦІОНАЛЬНОГО ГЕОПРОСТОРУ	143	Шильніков О.А., Шильнікова З.М. УПРАВЛІННЯ ІНВЕСТИЦІЙНОЮ ДІЯЛЬНІСТЮ НА РІВНІ РЕГІОНІВ	186
Котик Л.І. СУСПІЛЬНО-ГЕОГРАФІЧНІ АСПЕКТИ РОЗВИТКУ МАЛОГО ПІДПРИЄМНИЦТВА ЛЬВІВЩИНИ В КОНТЕКСТІ ЕКОНОМІЧНОЇ БЕЗПЕКИ	145	Костанук І.І., Заблотовська Н.В. ПРОБЛЕМИ ПРО ФУНКЦІОНАЛЬНЕ СПРЯМУВАННЯ СІЛЬСЬКИХ ПРЕСІЛЕНЬ (НА ПРИКЛАДІ СІЛЬСЬКИХ НАСЕЛЕНИХ ПУНКТІВ ХМЕЛЬНИЦЬКОЇ ОБЛАСТІ)	189
Красівська Г.О. ОРГАНІЗАЦІЙНІ ПРОБЛЕМИ ДЕРЖАВНОЇ ПІДТРИМКИ РОЗВИТКУ СІЛЬСЬКОГО РОЗСЕЛЕННЯ ТА ШЛЯХИ ЇХ ВИРІШЕННЯ	148	Костанук І.І., Торусанко В.Р. ПРОГНОЗИ ЕКЗИТ-ПОЛУ ЯК ДЗЕРКАЛО ЕЛЕКТОРАТИВНИХ КОНФІГУРАЦІЙ НА ТЛІ ВИБОРІВ ГОЛОВИ ДЕРЖАВИ 2010 РОКУ	191
Мінченко Г.С., Котвицька Н.М. ГРОМАДЯНСЬКЕ СУСПІЛЬСТВО В УКРАЇНІ	150	Кулішова Г.О. ОСОБЛИВОСТІ ДЕМОГРАФІЧНОЇ СИТУАЦІЇ В ПРИКОРДОННІЙ СОЦІОЛОГІЧЕСЬКІЙ СИСТЕМІ (НА ПРИКЛАДІ ХАРКІВСЬКОГО РЕГІОНУ)	194
Мамчур О.І. РЕГІОНАЛЬНА ІНФРАСТРУКТУРА РИНКУ ПРАЦІ: ОСОБЛИВОСТІ ПРОСТОРОВОГО РОЗВИТКУ	153	Лавотцький С.П. СУСПІЛЬНО-ГЕОГРАФІЧНІ ОСНОВИ ФОРМУВАННЯ КОНКУРЕНТНИХ ІНТЕРАКТИВНИХ РЕГІОНІВ	199
Мезенцева Н.І., Кривець О.О. РИНОК ПРАЦІ УКРАЇНИ: ГЕНДЕРНІ ДИСПРОПОРЦІЇ ТА ПРІОРИТЕТИ	155	СЕКЦІЯ 3. СОЦІАЛЬНО-ЕКОНОМІЧНИЙ РОЗВИТОК РЕГІОНІВ	
Нємєць Л.М., Кучер І.І. РЕТРОСПЕКТИВНИЙ АНАЛІЗ ФОРМУВАННЯ СИСТЕМИ ГАТТ/СОТ	158	Агаманок Я.Д. ФОРМУВАННЯ ТА РЕАЛІЗАЦІЯ РЕГІОНАЛЬНОЇ ПОЛІТИКИ РОЗВИТКУ РЕКРЕАЦІЙНОЇ СИСТЕМИ ІВАНО-ФРАНКІВСЬКОЇ ОБЛАСТІ	204
Отченко С.А. ЕПІСТЕМОЛОГІЧНІ АСПЕКТИ ОРГАНІЗАЦІЇ ТРАНСПОРТНОЇ ІНФРАСТРУКТУРИ	160	Білик В.Я., Цапок С.О. ПРОБЛЕМИ ІННОВАЦІЙНОГО ТРУДОРЕСУРСНОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ РЕГІОНУ В КРИЗОВИЙ ПЕРІОД	206
Присяжнюк О.П., Городиський Ю.Я. ПРИНЦИПИ ПОБУДОВИ СТРАТЕГІЇ СТАЛОГО РОЗВИТКУ УКРАЇНИ	163	Вірloch С.М. РОЛЬ КАЗНАЧЕЙСЬКОГО ОБСЛУГОВУВАННЯ МІСЦЕВИХ БЮДЖЕТІВ ЗА РАХУНОКІВ В СОЦІАЛЬНО-ЕКОНОМІЧНОМУ РОЗВИТКУ РЕГІОНУ	209
Присяжнюк Ю.І. СВІТОВИЙ РИНОК І МІСЦЕ УКРАЇНИ У ГЛОБАЛЬНИХ ВИМІРАХ СТІЙКОГО РОЗВИТКУ	166	Гібрель М.С. НАДІЙНА ІНВЕСТИЦІЙНА ПОЛІТИКА ЯК ЧИННИК РОЗВИТКУ ТРАНСПОРТНОЇ ІНФРАСТРУКТУРИ МІСТ	212
Сегіда К.Ю. ОСОБЛИВОСТІ ДЕМОГРАФІЧНОГО РОЗВИТКУ ХАРКІВСЬКОГО РЕГІОНУ В ЗАГАЛЬНОНАЦІОНАЛЬНОМУ КОНТЕКСТІ	169	Гришук-Анаріш Ю.П. ІНФРАСТРУКТУРНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ УМОВ ФОРМУВАННЯ РИНКУ СІЛЬСЬКОГО ТУРИЗМУ У ЧЕРНІВЕЦЬКІЙ ОБЛАСТІ	214
Соловійова О.О. СУЧАСНІ ПРОБЛЕМИ РОЗВИТКУ СІЛЬСЬКОГО ГОСПОДАРСТВА НА ПРИКЛАДІ ЛУГАНСЬКОЇ ОБЛАСТІ	171	Гришук В.С. ТРАНСФОРМАЦІЯ СІЛЬСЬКОГОСПОДАРСЬКОГО ВИРОБНИЦТВА ЧЕРНІВЕЦЬКОЇ ОБЛАСТІ В ПЕРІОД СТАНОВЛЕННЯ РИНКОВИХ ВІДНОСИН	216
Солов'єв А.Б., Сазонова Н.В. МИГРАЦІЯ НАСЕЛЕННЯ В БЕЛГОРОДСЬКОЇ ОБЛАСТІ: СОВРЕМЕННЫЕ ТРЕНДЫ	173		
Уколова Е.В. ПРИМЕНЕНИЕ ФУНКЦИОНАЛЬНОГО АНАЛИЗА ДЛЯ ОЦЕНКИ ГЕОЭКОЛОГИЧЕСКОГО СОСТОЯНИЯ СТАРООСКОЛЬСКО-ГУБКИНСКОГО ГОРНОДОБЫВАЮЩЕГО КОМПЛЕКСА	175		

Гудзеляк І.І. СУСПІЛЬНО-ГЕОГРАФІЧНИЙ АНАЛІЗ ЕКОНОМІЧНОЇ АКТИВНОСТІ НАСЕЛЕННЯ ЛЬВІВСЬКОЇ ОБЛАСТІ	219	Сердюк А.М. ОСОВБЫЕ ПУТИ ПОВЫШЕНИЯ ЭФФЕКТИВНОСТИ РАЗВИТИЯ АГРОПРОМЫШЛЕННОГО ПРОИЗВОДСТВА	263
Єфіменко В.І. ГЕОГРАФІЯ ПРОМИСЛОВОСТІ ЛУГАНСЬКОЇ ОБЛАСТІ: СУЧАСНИЙ СТАН. ПРОБЛЕМИ	222	Сторонова І.І. СОЦІАЛЬНО-ЕКОНОМІЧНІ ЧИННИКИ ФОРМУВАННЯ ТА РОЗВИТКУ ПІДРІЙНИЦТВА ІНДУСТРІАЛЬНОГО РЕГІОНУ (на прикладі Луганщини)	265
Єрошина Т.В. ВИРОБНИЦТВО ЕКОЛОГІЧНО ЧИСТИХ ПРОДУКТІВ АПК: СВІТОВІ ТЕНДЕНЦІ ТА ПЕРСПЕКТИВИ УКРАЇНИ	224	Стецький В.В. ЛОКАЛЬНІ ТЕРИТОРІАЛЬНІ ОСВІТНІ СИСТЕМИ	269
Западнюк С.О. МІГРАЦІЇ НАСЕЛЕННЯ ЯК ЧИННИК ОПТИМАЛЬНОГО РОЗВИТКУ РЕГІОНІВ УКРАЇНИ	227	Фішук І.А. РЕГІОНАЛЬНІ АСПЕКТИ СОЦІАЛЬНО-ЕКОНОМІЧНОГО РОЗВИТКУ УКРАЇНИ	272
Ключко Л.В., Ліхван В.Ф., Немець О.К. СОЦІАЛЬНА БЕЗПЕКА НАСЕЛЕННЯ ЗАХІДНИХ ТА СХІДНИХ РЕГІОНІВ УКРАЇНИ	229	Чистен Ю.І., Белеванцев В.Г., Наумова Н.П. ОСВОБОЖДЕНИЕ ТЕРРИТОРИИ ЮГА СРЕДНЕРУССКОЙ ВОЗВЫШЕННОСТИ (БЕЛГОРОДСКАЯ ОБЛАСТЬ) В ПЕРВОЙ ПОЛОВИНЕ 17 ВЕКА	275
Казак О.О. ІНВЕСТУВАННЯ РЕСУРСІВ НЕДЕРЖАВНИХ ПЕНСІЙНИХ ФОНДІВ ТА ЇХ ВПЛИВ НА СОЦІАЛЬНО-ЕКОНОМІЧНИЙ РОЗВИТОК РЕГІОНІВ	233	Шустикова Н.О. СОЦІАЛЬНО-ЕКОНОМІЧНА ЕФЕКТИВНІСТЬ ВИКОРИСТАННЯ ВІДНОВЛИВИХ РЕСУРСІВ РЕГІОНУ	277
Корнус А.О., Корнус О.Г. ЗМІНИ ЛЮДНОСТІ ПОСЕЛЕНЬ СУМСЬКОЇ ОБЛАСТІ	235	Яворська В.В. ЗАСТОСУВАННЯ ГЕНЕТИЧНОГО ПІДХОДУ У ВИВЧЕННІ СЕЛИЩ МІСЬКОГО ТИПУ ОДЕСЬКОГО РЕГІОНУ	280
Креховецький В.В. ФОРМУВАННЯ ТРАНСПОРТНОГО КОМПЛЕКСУ ІВАНО-ФРАНКІВСЬКОЇ ОБЛАСТІ: ГЕОГРАФІЧНИЙ АСПЕКТ	237	Кирохин А.М., Дунаев И.В., Порятуй А.Ф., Полякова Е.А. СТРАТЕГИРОВАНИЕ СОВМЕСТНОГО ИННОВАЦИОННОГО РАЗВИТИЯ ХАРЬКОВСКОЙ И БЕЛГОРОДСКОЙ ОБЛАСТЕЙ НА ПЕРИОД 2011 - 2020 ГОДЫ	283
Куликов С.О. АНАЛІЗ ЕЛЕКТРОННИХ СТАТИСТИЧНИХ ДЖЕРЕЛ УКРАЇНИ ТА ЄВРОПЕЙСЬКОГО СОЮЗУ ЯК ІНФОРМАТИВНОЇ БАЗИ ДОСЛІДЖЕНЬ ЄВРОІНТЕГРАЦІЙНОЇ ГОТОВНОСТІ РЕГІОНІВ	240	Немець Л.М., Ткаченко О.В. ПРО ОСОБЛИВОСТИ РЕГІОНАЛЬНИХ ГЕНДЕРНИХ ДОСЛІДЖЕНЬ	284
Ларіна О.Г. РОЛЬ ІНТЕЛЕКТУАЛЬНОГО КАПІТАЛУ У СОЦІАЛЬНО-ЕКОНОМІЧНОМУ РОЗВИТКУ РЕГІОНАЛЬНИХ СИСТЕМ	242	СЕКЦІЯ 4. ПРИРОДНО-РЕСУРСНИЙ ПОТЕНЦІАЛ ТА РЕГІОНАЛЬНА ЕКОЛОГІЧНА ПОЛІТИКА	
Макогон Г.Є. ІНВЕСТИЦІЇ У РЕГІОНАЛЬНИЙ РОЗВИТОК (НА ПРИКЛАДІ ЛУГАНСЬКОЇ ОБЛАСТІ)	244	Бышкова О.В., Соловьев А.Б. СПЕЦИФИКА ФОРМИРОВАНИЯ РЕКРЕАЦИОННЫХ ЗОН В БЕЛГОРОДСКОЙ ОБЛАСТИ	288
Немець Л.М., Ключко Л.В. ІСТОРИКО-ГЕОГРАФІЧНІ ОСОБЛИВОСТІ РОЗВИТКУ РЕЛІГІЙНОЇ СФЕРИ ХАРКІВСЬКОГО РЕГІОНУ	247	Віток В.В., Свізінська Д.В. АНАЛІЗ ЕКОЛОГІЧНОЇ БЕЗПЕКИ ЗАКАРПАТСЬКОЇ ОБЛАСТІ	290
Носирев О.О., Немець О.К. ІНТЕГРАЦІЙНИЙ ВПЛИВ ЄВРОПЕЙСЬКОГО РИНКУ ПРАЦІ НА СОЦІАЛЬНО-ЕКОНОМІЧНИЙ РОЗВИТОК УКРАЇНИ	252	Власова А.Н. ПЕРСПЕКТИВЫ РАЗВИТИЯ ТУРИЗМА В БАССЕЙНЕ РЕКИ САЛГИР: ЛАНДШАФТНО-ЭКОЛОГИЧЕСКИЕ АСПЕКТЫ	293
Обигол Г.О. АНАЛІЗ ПРОБЛЕМАТИКИ ІННОВАЦІЙНО-ІНВЕСТИЦІЙНИХ ПРОЦЕСІВ НА ТЕРИТОРІЇ ЛЬВІВСЬКОЇ ОБЛАСТІ	254	Гаврилюк О.В., Тищенко П.И., Тищенко А.В. ПРИМЕНЕНИЕ ГИС ДЛЯ МОНИТОРИНГА ЗА СОСТОЯНИЕМ ПОДЗЕМНЫХ ВОД НА ПРИМЕРЕ Г. ХАРЬКОВА	295
Олійник В.Д. ВИЗНАЧЕННЯ ТИПІВ РЕГІОНІВ УКРАЇНИ: СУСПІЛЬНО-ГЕОГРАФІЧНИЙ АСПЕКТ	256	Посипова Н.І. ЕКОЛОГІЧНО ЗБАЛАНСОВАНЕ ПРИРОДОКОРИСТУВАННЯ НА ГІРСЬКИХ ВОДОЗБОРАХ УКРАЇНСЬКИХ КАРПАТ (НА ПРИКЛАДІ ВОДОЗБІРНОГО БАСЕЙНУ РІЧКИ ЧОРНИЙ ЧЕРЕМОШ)	297
Півнюк О.В. ВІПРОВАДЖЕННЯ ШВИДКІСНОГО РУХУ НА ЗАЛІЗНИЧНОМУ ТРАНСПОРТІ В УКРАЇНІ	260	Касаков С.Г., Чернышев А.А. ПРОБЛЕМЫ И ПЕРСПЕКТИВЫ СОЗДАНИЯ ГИС ВОДНО-БОЛОТНЫХ УГОДИЙ ЕВРОРЕГИОНА «ЯРОСЛАВНА»	299

Капитальчук Н.П., Капитальчук М.В. ПРИРОДНЫЙ ПОТЕНЦИАЛ БИОГЕННЫХ ЭЛЕМЕНТОВ Fe и Mn В АГРОЛАНДШАФТАХ ПРИДНЕСТРОВЬЯ	301
Клименко В.Г., Бойко Г.Г., Івашина А.О. ВОДНО-РЕСУРСНИЙ ПОТЕНЦІАЛ ХАРКІВСЬКОГО РАЙОНУ	304
Королева И.С., Петин А.Н. ОПЫТ ТУРИСТСКО-РЕКРЕАЦИОННОЙ ОЦЕНКИ РАСТИТЕЛЬНОГО ПОКРОВА (на примере Белгородской области)	306
Лебедева М.Г., Решетникова Л.К., Шевченко В.Н., Петина М.А. ФАКТОРЫ ЗАГРЯЗНЕННОСТИ РЕК ЮГА ЦЕНТРАЛЬНО-ЧЕРНОЗЕМНОГО РЕГИОНА	309
Новосад К.Б., Гавва Д.В., Ревтьєв А.В. БІОЛОГІЧНА АКТИВНІСТЬ ЧОРНОЗЕМІВ ЗВИЧАЙНИХ ПРИАЗОВ'Я	311
Опара В.М., Винограденко С.О. ЕКОНОМІЧНЕ РЕГУЛЮВАННЯ ЕКОЛОГОБЕЗПЕЧНИМ ЗЕМЛЕКОРИСТУВАННЯМ СІЛЬСЬКОГОСПОДАРСЬКИХ УГІДЬ	315
Петин А.Н., Наговицкая А.В. ГЕОЭКОЛОГИЧЕСКИЕ УСЛОВИЯ ПОЛИГОНОВ ТВЕРДЫХ БЫТОВЫХ ОТХОДОВ БЕЛГОРОДСКОЙ ОБЛАСТИ	317
Петин А.Н., Фурманова Т.Н. ВЛИЯНИЕ ГОРНОДОБЫВАЮЩЕГО КОМПЛЕКСА НА СОСТОЯНИЕ ЗДОРОВЬЯ НАСЕЛЕНИЯ ПРОМЫШЛЕННЫХ РАЙОНОВ КМА	320
Поліщук Л.Б., Лебедь В.В. ДОСЛІДЖЕННЯ ПРИРОДНО-РЕСУРСНОГО ПОТЕНЦІАЛУ У ВИРШЕННІ РЕГІОНАЛЬНИХ ПРИРОДООХОРОННО-ЕКОЛОГІЧНИХ ПРОБЛЕМ	323
Прибилова В.М. ЗМІЇВСЬКА ТЕС ЯК ДЖЕРЕЛО ТЕХНОГЕННОГО НАВАНТАЖЕННЯ НА ГЕОЛОГІЧНЕ СЕРЕДОВИЩЕ ХАРКІВСЬКОЇ ОБЛАСТІ	326
Регіна Н.А., Затеко В.І. РАЙОНУВАННЯ ПІДЗЕМНИХ ВОД АЛЬБ-СЕНОМАНСЬКОГО ВОДОНОСНОГО КОМПЛЕКСУ НА ТЕРИТОРІЇ М.ХАРКОВА ТА ЧАСТИНИ ХАРКІВСЬКОЇ ОБЛАСТІ ЗА ГІДРОХІМІЧНИМИ ТИПАМИ	328
Савчук В.С., Приходченко В.Ф., Кузьменко О.О. ВИБІР ТА ОБГРУНТУВАННЯ НАПРЯМІВ КВАЛІФІКОВАНОВОГО ВИКОРИСТАННЯ ВУГІЛЛЯ ПІВНІЧНОГО ДОНБАСУ	331
Стаценко Е.А., Корнилов А.Г., Милостной А.А. ЭКОЛОГИЧЕСКАЯ ЗНАЧИМОСТЬ ОВРАЖНО-БАЛОЧНЫХ КОМПЛЕКСОВ В СИСТЕМЕ ЗЕМЛЕУСТРОЙСТВА КУРАСОВСКОГО СЕЛЬСКОГО ПОСЕЛЕНИЯ ИВНЯНСКОГО РАЙОНА БЕЛГОРОДСКОЙ ОБЛАСТИ	334
Суярко В.Г., Сердюкова О.О., Улицький О.А., Безрук К.О. ВПЛИВ ШКІДЛИВИХ КОМПОНЕНТІВ ПІДЗЕМНИХ ВОД ДНІПРОВСЬКО- ДОНЕЦЬКОГО АРТЕЗІАНСЬКОГО БАСЕЙНУ НА ОРГАНІЗМ ЛЮДИНИ	337
Тихоненко Д.Г., Горін М.О., Дегтярьов В.В. ДО ПРОБЛЕМИ КОНСЕРВАЦІЇ ДЕГРАДОВАНИХ І МАЛОПРОДУКТИВНИХ ЗЕМЕЛЬ	339
Цимбал В.А. ПРОБЛЕМИ ПІДТОПЛЕННЯ ЗЕМЕЛЬ У ЗОНІ ВПЛИВУ КАХОВСЬКОГО ВОДОСХОВИЩА ТА ШЛЯХИ ЇХ ВИРШЕННЯ	342

Юрченко В.І. ОБЩЕОБЩЕ-РЕСУРСНИЙ ПОТЕНЦІАЛ ВОЛИНСЬКОЇ ОБЛАСТІ	344
Носенко В.А., Жемерова В.О. СОЦІАЛЬНІ АСПЕКТИ ПРОБЛЕМ ВОДОПОСТАЧАННЯ ТА ОБСЛУГОВУВАННЯ ДІТЯМІ	347
Кабачок О.В., Мисюквич А.В., Заволока Ю.Ю. РОЛІ ТА ПІДПІННЯ ДОСЛІДЖЕННЯ СОЦІАЛЬНИХ АСПЕКТІВ ПРИРОДНО- САХОБОРОДНОГО ФОНДУ ХАРКІВСЬКОЇ ОБЛАСТІ	349

СЕКЦІЯ 5. ГЕОЛОГІЯ

Голубєв В.І., Рудий М.Г. СТАТИСТИКО-ГЕОЛОГІЧНІ ДОСЛІДЖЕННЯ НА МАГНЕЗИТОВУ СИРОВИНУ ПОСРЕДНЬОМУ ПРИДНІПРОВ'У УКРАЇНИ	351
Ковалєв В.В. ВІДСОБОВИЧЕННЯ КРАСЗНАВЧИХ ОСЕРЕДКІВ ХАРКІВЩИНИ У ПІРІВНЕННІ ГЕОЛОГІЧНОЇ БУДОВИ ТА КОРИСНИХ КОПАЛИН РЕГІОНУ В 1950-70-Х РОКАХ ХХ СТОЛІТТЯ	354
Космачов В.Г., Космачова М.В. ПАЛІОГЕОГРАФІЯ ХАРКІВЩИНИ: НАУКОВО-ПІЗНАВАЛЬНИЙ ГЕОГУР	356
Лавров В.Б. ІСТОРИЯ ИССЛЕДОВАНИЙ ЮРСКИХ БЕЛЕМНОИДЕЙ ЗОНЫ ПОПІНСКИХ УГІСОВ КАРПАТ	359
Морса Г.Б., Рудой П.Г. СТРАТИГРАФІЧНИЙ АНАЛІЗ МІНЕРАЛЬНО-СИРЬЕВОЇ БАЗИ ОСНОВНИХ ТАБІЛИЧЕСКИХ ПОЛЕЗНИХ ІСКОПАЄМИХ НА ТЕРИТОРІЇ ХАРКІВСЬКОЇ ОБЛАСТІ	362
Новик А.А. ПАЛІОГЕОГРАФІЯ РАЗВИТИЯ ОЗЕР БЕЛАРУСИ	364
Олексійчук Т.В. ОЦІНКА ЛІТОЛОГІЇ ЗОНИ АЕРАЦІЇ БАСЕЙНУ РІЧКИ ПРУТ В МЕЖАХ ПІВНІЧНОЇ УКРАЇНИ (ЗА МЕТОДИКОЮ DRAPIS)	367
Рудий М.Г. СТАТИСТИКА ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ МІНЕРАЛЬНО-СИРОВИННОЇ БАЗИ БУДІВЕЛЬНОЇ КЕРАМІКИ НА ТЕРИТОРІЇ ПОЛТАВСЬКОЇ ОБЛАСТІ	370

УДК 636(477.61)

**СОЦІАЛЬНО-ЕКОНОМІЧНІ ЧИННИКИ ФОРМУВАННЯ ТА
РОЗВИТКУ ТВАРИНИЦТВА ІНДУСТРІАЛЬНОГО РЕГІОНУ
(на прикладі Луганщини)**

Т.І. Слоцьова

Луганський національний університет імені Тараса Шевченка

Тваринництво як галузь аграрного сектору економіки відіграє дуже важливу роль у господарському комплексі Луганщини. Воно не є галуззю спеціалізації області у територіальному поділі праці. Але його значимість та особливе місце можна пояснити індустріальним характером регіону зі значною чисельністю

© Слоцьова Т.І., 2010

походження населенням Донбасу завжди було значним, тому що фізична праця шахтарів, металургів потребує висококалорійну їжу.

Безумовно, велике значення мають і економічні чинники загальнодержавного значення: законодавча та нормативна база стосовно розвитку окремих галузей АПК, система оподаткування, державна політика відносно підтримки національного товаровиробника тощо.

Зменшення чисельності сільськогосподарських підприємств, перехід на ринкових відносин у аграрному секторі визвали і появу нових соціальних проблем (закриття сільських шкіл, клубів, бібліотек). Все це робить сільськогосподарську працю неprestижною для молоді, яка постійно мігрує у міста. А низькі закупівельні ціни на сільськогосподарську продукцію та важкі умови праці також стримують розвиток галузі.

Історично склалось так, що у Луганській області основну увагу завжди приділяли важкій промисловості, тоді як розвиток сільського господарства відходив на другий план. Так, у 2008 році, обсяги промислового виробництва в 11,7 рази перевищували обсяги сільськогосподарського виробництва [2; с. 21].

Звісно, що не вся промислова продукція для тваринництва може вироблятися у Луганській області. Але на багатьох підприємствах є можливість для ремонту та виготовлення нескладної техніки та обладнання для тваринництва і кормовиробництва.

На розвиток тваринництва також важливий вплив має транспортний чинник. Луганська область знаходиться на перетині транзитних сухопутних шляхів. Область є прикордонною і межує з промислово розвиненими областями як України, так і Росії. Через територію області проходять важливі транзитні транспортні шляхи. Луганщина належить до тих регіонів України, де склалася висока щільність транспортної мережі. А це, в свою чергу, впливає на територіальну організацію як самого сільського господарства, так і промисловості з переробки сільськогосподарської сировини.

У сучасних умовах формування і становлення нової економічної системи очевидним є те, що тваринництво, та як і власне все сільське господарство, потребує кардинальних реформ. Старі форми власності (державна і кооперативна) вже не могли більше ефективно забезпечувати необхідною продукцією населення. Почали з'являтися нові форми власності, такі як акціонерні, приватні, фермерські господарства. На 1 січня 2009 року в сільських населених пунктах діяли більш як 1500 фермерських господарств котрі контролюють майже 245,5 тис. га землі, у тому числі 65,0 тис. га земельних часток (паїв) та 66,1 тис. га взятих в оренду. У фермерських господарствах поголів'я великої рогатої худоби становило близько 5 % від загального поголів'я, але з кожним роком воно певно буде збільшуватися. Звісно, ці реформи не повинні закінчуватись на законах про зміни форм власності і розмежуванні земельних паїв для фермерів. Необхідна зважена державна політика щодо реальної підтримки вітчизняних товаровиробників. За умов реструктуризації промислового комплексу області саме розвиток тваринництва – це, на наш погляд і можливість збільшення робочих місць, підвищення частки власного виробництва тваринницької продукції, яка задовольнить продовольчі проблеми, принесе прибуток у бюджет області.

Одним із стримуючих факторів для розвитку тваринництва сьогодні є висока купівельна спроможність населення та висока спекулятивна вартість тваринницької продукції. Існуючі статистичні показники свідчать про те, що фізіологічні потреби у тваринницькій продукції задовольняються далеко не повністю. Так, якщо у 1980 році споживання м'яса і м'ясопродуктів населенням у Луганській області складало 84,3% від науково обґрунтованих фізіологічних норм, то в 2000 р. – 39 %, а в 2008 р. – 76, 5 % [2; с. 163-165].

Таким чином, можна зробити висновок, що на Луганщині склався певний комплекс соціально-економічних умов для розвитку тваринництва як однієї з провідних галузей в господарстві області. Наявність вільних трудових ресурсів, важкої та хімічної промисловості, великої кількості міських жителів формують умови для розвитку приміських типів господарств, а вигідне економіко-географічне положення області дає змогу для налагодження тісних внутрішніх та міжгалузевих зв'язків. Запаси вугілля на території Донбасу не вичні і саме розвиток тваринництва і відповідних галузей харчової промисловості, як пріоритетних галузей, може дати змогу Луганщині, на наш погляд, вирішити цілу низку існуючих соціальних та економічних проблем.

Список використаних джерел: 1.Нагірна В.П. Тваринницько-промисловий комплекс України (територіальна і організація і природокористування) : монографія. / В.П. Нагірна. – К. : Наукова думка, 1995. – С. 12-145. 2. Статистичний щорічник Луганської області за 2008 рік / за ред. Пілієва С.Г. : Держ. Комітет статистики України. Голов. Упр. Статистики в Луганській обл. – Луганськ : Б.В., 2009. – С.144-243. 3.Холод Д. О. Деякі динамічні та структурні особливості розвитку тваринництва Луганщини / Холод Д. О., Слонова Т. І. // Регіон 2010: суспільно-економічні аспекти. Матеріали науково-практичної конференції (Харків 2010). – Харків, 2010.

УДК 911.3

ЛОКАЛЬНІ ТЕРИТОРІАЛЬНІ ОСВІТНІ СИСТЕМИ

В.В. Стецький

Львівський національний університет імені Івана Франка

Починаючи із 60-х років ХХ ст. у географічну теорію й практику увійшло поняття географічна система. До кінця 1980-х років економіко-географію С.Саушкін, Ф.Алаєв, Б.Гуревич, О. Смирнов, В. Прсображенський, У.Мересте, М. Шарігін у багатьох своїх працях розширили теоретичні засади географічних систем і одночасно виділили та науково обґрунтували нову їх підсистему – соціально-економічні територіальні системи.

Паралельно в українській географічній науці зазначені наукові проблеми вивчати і досліджували М. і О. Паламарчуки [7], М.Пістун [8], А.Голіков, А.Степаненко Я.Олійник [3], О.Топчєв [10] О.Шаблій [11], В.Юрківський [13]. На сучасному етапі розвитку національної географії питанням розробки теоретичних основ і практичних засад суспільних територіальних систем вагому увагу приділяють М.Мальська [4], Л.Немец, К.Немец [6], Л. Шевчук [12] та інші вчені.

© Стецький В.В., 2010

населення та специфічною структурою зайнятості населення у галузях тваринництва, що потребують значних фізичних зусиль, а відповідно і висококваліфікованих продуктів харчування тваринного походження.

За сучасних умов реструктуризації господарського комплексу Луганщини зменшення чисельності зайнятих у промисловому секторі, саме прискорений розвиток тваринництва, на наш погляд, є дуже важливим, особливо з огляду на те, що саме у цій галузі, як найбільш індустріалізованому секторі аграрного виробництва, можуть бути зайняті надлишкові трудові ресурси. Це вельми актуально для південної частини області, де є оптимальна транспортна доступність між міськими та сільськими поселеннями, що робить можливою швидку трудову міграцію.

Виходячи з цього, а також враховуючи, що наукові праці з географічних досліджень сільського господарства Луганщини практично відсутні, ми вважаємо, що вивчення тваринництва області є вельми актуальним. Разом з тим, за останні двадцять років у цій галузі відбулися значні динамічні, структурні та територіальні зрушення під впливом різних чинників, що, безумовно, потребують детального аналізу останніх.

На території такого старопромислового регіону, як Луганщина, формування основних чинників розвитку тваринництва обумовлене не тільки особливостями суто географічного положення, а також і специфічними рисами усього господарського комплексу. Як, наприклад, відзначає В. П. Нагірна [1, с.31], на розвиток тваринництва найбільшою мірою впливають система господарювання і загальний розвиток економіки, в тому числі сільського господарства, природні умови і структура земельного фонду, демографічна ситуація, забезпеченість трудовими ресурсами, рівень урбанізації і особливостей розселення населення, матеріально-технічна база, транспортні умови. Саме соціально-економічні чинники впливають на рівень та масштаби використання природно-ресурсного потенціалу області для розвитку тваринництва. Вони відіграють значну роль у формуванні його галузевої структури і основних напрямків спеціалізації.

Населення регіону, з одного боку виступає як головна виробнича сила, а з другого, як споживач кінцевої продукції цієї галузі, тому характеристика його динаміки, структури, розміщення мають опосередкований вплив і на розвиток тваринництва Луганщини.

Поміж інших регіонів України Луганська область відзначається значною чисельністю населення, високим рівнем урбанізації та специфікою розселення. На 1 січня 2009 року у ній проживало 2347,2 тис. осіб, або 5,3 % усієї території України. За цим показником область займає 4 місце у державі. Питома вага міського населення становила 86,3 %, а сільського – 13,7 % [2; с. 264]. За рівнем урбанізації Луганщина знаходиться на четвертому місці в Україні після Донецької, Дніпропетровської, Харківської областей. Останні 20 років чисельність населення Луганщини постійно скорочувалася, хоча темпи його зменшення останнім часом дещо зменшилися. Упродовж останніх 50 років частка міського населення постійно збільшувалася, а сільського, - навпаки, зменшувалася. Так, тільки за 1989 – 2007 рр. кількість наявного сільського населення зменшилася на 16,7 %, або на 66,8 тис. осіб, при цьому темпи зменшення сіль-

ського населення помітно вищі, ніж міського. Але незважаючи на цю тенденцію Луганщина залишається одним з найбільш щільно заселених регіонів України.

Отже, значна загальна чисельність населення та висока частка міських жителів обумовлюють значні обсяги споживання продовольства. Різні напрямленість темпів зростання міського та сільського населення створюють певну проблему у тому сенсі, що село не може повністю забезпечити продовольчі потреби міста.

Формування працересурсного потенціалу регіону відбувається на фоні конкретної демографічної ситуації. Останні 20 років Луганщина, як і інші регіони України, переживає демографічну кризу. За показниками народжуваності у сільській місцевості Луганська область посідає 23 місце серед регіонів України. Гірше, ніж у нас, ситуація спостерігається лише у Чернігівській та Сумській областях. За показниками загального коефіцієнта смертності Луганщина посідає 11 місце в Україні і ділить його з Донецькою та Запорізькою областями (20,6 %) [2; с. 337]. Такий характер природного руху формує від'ємний природний приріст населення. Серед регіонів Луганської області від'ємне сальдо природного приросту у міській місцевості спостерігалось набагато раніше, ніж у сільській (кінець 80-х років). Це в основному пов'язано із занепадом вугільної промисловості як галузі, яка була основним джерелом економічних доходів більшості міст області [2; с. 219].

Така демографічна ситуація безумовно відображається на віковій структурі населення. У сільській місцевості значно більша питома вага осіб у віці старшому за працездатний (28,5 %), ніж у середньому по області (25,5 %) та у міськрадах (25,0 %). Питома вага молодших вікових категорій (до 16 років) у сільській місцевості дещо вища (14,4 % проти 12,9 % та 12,7 % відповідно). Це і означається на питомій вазі населення у працездатному віці. У сільській місцевості вона помітно менша, 57,1 % проти 61,6 % у середньому по області та 61,3% у міськрадах [2; с. 214].

Характерною рисою Луганщини, як і України у цілому, стала поява такого явища, як безробіття. У більшості аграрних регіонів Луганщини на даний час є помітна частка вільних трудових ресурсів, які могли бути ефективно задіяні, зокрема у тваринництві, тому що праця тут не носить сезонного характеру.

Отже, демографічна ситуація у сільській місцевості, наявність трудових ресурсів стає одним із вирішальних факторів розвитку, як сільського господарства у цілому, так і тваринництва зокрема. Зниження чисельності сільського населення, збільшення його міграцій до міських поселень, відсутність престижності та привабливості праці у тваринництві серйозно впливають на розвиток аграрного сектору економіки області.

Значний вплив на формування та розвиток тваринництва мають особливості розселення. Зосередження населення у великих містах та міських системах розселення, густа поселенська мережа у південній частині області є важливим фактором формування приміської спеціалізації тваринництва на малотранспортній продукції.

Серед соціально-економічних чинників особливе місце належить також найбільшій потребам населення. Саме вони є стимулом розвитку галузі та обсягом виробництва її продукції. Споживання продуктів харчування тваринного